

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ:	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
Na pol roka	1 „ — „	VIKTOR HORNÝANSZKY.	Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Koniec boja?

Čudné pomery panujú teraz v sneme. Keby sa nejednalo o vážne, o veľmi vážne veci, nuž Terajšie účinkovanie snemu ani nemôžeme iným pomenovať, jako mlátením prázdnej slamy. Vláda

Odchod marnotratného syna.

by sme sa museli aj smiať, že sa teraz v horúcom lete toľkí vyslanci paria v snemovej sieni a so zriedkavou vytrvalosťou mlátia prázdnu slamu. predkladá snemu zrna plné snopy; táto práca sa ale snemu nepáči, členovia opozícií radšej mlátia prázdnu slamu.

Nepotrebujeme sa obsérne rozpisovať a obsérne vykladať, čo myslíme pod tým mlátením prázdnej slamy. Mlátením prázdnej slamy menujeme tie siahodlhé reči, ktoré teraz hovoria vyslanci na sneme, a ktoré reči vzdor tomu, že trvajú celé hodiny, nemajú v sebe žiadne zrno.

Vláda zadala návrh zákona o uvedení do života trestného pokračovania. Oposície, zvlášte neodvislá a ľudová strana zoprely sa proti tomuto návrhu, lebo vidia v ňom urážku slobody tlače. Tú udajnú urážku vidia v tom, že vláda chce nadužívanie istých časopisov nakoľko to možno, zamedziť tým, že keď daktorý časopis napadne česť súkromného človeka, nad tým budú súdiť riadne kráľovské súdy a nie poroty. My sme už celkom jasne dokázali, že toto ustanovenie ani najmieň nehatí slobodu tlače, lebo povolaním časopisov nenie písať o cti jednotlivých súkromných ľudí, lež povinnosťou ich je, aby povedali svoju mienku o verejných záležitostiach, aby poučovali čitateľov svojich o bežných politických otázkach.

Keby kto bol zadal taký návrh, že tie časopisy, ktoré otvorene, sme píšu o verejných záležitostiach, treba potrestať, to by bolo urazenie tlačovej slobody. Aj to by bolo urazenie tlačovej slobody, keby časopisom zakázaly, aby verejne posudzovaly skutky štátnych o obecných úradníkov, lebo život týchto patrí verejnosti a tak keď sa cítia byť urazenými, nech v ich záležitosti súdia poroty pozostávajúce z neodvislých občanov. V tom ale ani najmieň nevidíme urazenie slobody tlače, keď nad takým časopisom, ktorý píše urážlivé, utrhačné veci o nejakom úbohom človečiku, ktorý si niekde v odľahlej dedinke ticho a spokojne žije, za tento priestupok bude súdiť kráľovský súd a nie porota. Časopisov nič nenie do vecí súkromných ľudí, život týchto nepatrí pred verejnosť a keď niektorý časopis je dosť bezočivý, že napadne takýchto ľudí, nech obsiahne zaslúžený trest.

Oposície ale nechcú nahliadnuť, že je to tak, ony si namyslely, že je týmto odsekom urazená sloboda tlače a následkom toho sa rozhorlily proti vláde a zaviedly obštrukciu. V tomto páde aspoň na oko jako-tak oposície môžu brániť svoje stanovisko. Horšie stojí vec s návrhom zákona o dani od cukru. Minulého roku bol vynešený nový zákon o dani od cukru, ktorým sa daň o 2 zl. na metricom cente pozdvihuje preto, aby náš a rakúsky štát mohli zvýšiť odmenu za vyvezený cukor do cudzozemska. Osožnosť toho, aby sa našim cukrovarom umožnilo, žeby mohli cukor do cudzozemska vyvážať, sme už aj v poslednom čísle tohoto časopisu dokázali. Platnosť tohoto zákona vypršala 31. júlom. Vláda zadala návrh, ktorým sa platnosť tohoto zákona predlžuje do tých čias, kým bude vyrovnanie

medzi Rakúskom a našou vlasťou uzavrené. Každý nepredpojatý človek vidí, že tento zákon je pre krajinu osožný.

A čo robia oposície aj s týmto návrhom? Aj proti tomuto zaviedly potopu reči, pojednávajú ho od 30. júna až do 20. júla bez toho aby ho boly vybavily. A prečo? preto že návrh zákona a uvedení do života trestného pokračovania uráža slobodu tlače. Čo má návrh zákona o dani od cukru do roboty so slobodou tlače? Keď tedy oposície chcú prekaziť aby do života vstúpil zákon o trestnom pokračovaní, prečo zaviedly obštrukciu proti návrhu o dani od cukru? Preto aby vláde narobili neprijemnosť, aby ju prípadne zrútily.

Vláda vidiac, že oposícia za každú cenu chce len obštrukciu a obštrukciu, zadala návrh, aby sa zasadania snemu predlžily o jednu hodinu, aby oposície maly dosť času hovoriť. A ani tento mierny návrh sa nelúbil oposiciam. V útorok ho začal snem pojednávať a pojednával ho až do 28. júla.

Medzi pojednávaním návrhu o predlžení snemových zasedaní liberálni vyslanci usilovali sa pokoj uzavrieť, s a tým koniec spraviť obštrukcii. Lenže oposície žiadaly jednoducho, aby sa liberálna strana poddala. Takáto požiadavka je jednoducho hlúposť, a preto ju vláda aj zavrhlá. Aby ale riadnu činnosť snemu zabezpečila, pomýšľala na prísnejšie poriadky. Jako bolo počuť, vláda chcela zaviesť tak zvanú klotúru, t. j. že má ktokoľvek právo navrhnúť, aby pojednávanie bolo ukončené a prešlo sa k hlasovaniu. Vláda nechcela uviesť takýto prísny poriadok, ktorý ohrozuje slobodu reči, ale oposície ju nútily k tomu, lebo záplava daromných reči nedá sa iným zahatíť jako klotúrou.

Chvala Pánu Bohu ale, jak len znaky neklamú, nebude potrebné uviesť klotúru.

Na stredňajšom zasadnutí nad všetko očakávanie oposície prestaly hovoriť a návrh o predlžení zasedaní bol veľkou väčšinou prijatý.

Toto znamená obrat k lepšiemu. Oposície konečne nahliadly, že svojim pokračovaním len škodia dobrému menu krajiny, a upustily od obštrukcie.

Tedy nastane pokoj medzi stránkami v sneme a tým nastúpi riadna činnosť snemu. Vyrovnanie, jako počuť stalo sa pod nasledujúcimi podmienkami. Oposície hneď upustia od obštrukcie, a riadne budú pojednávať tie návrhy, ktoré sú teraz na dennom poriadku a sľúbia, že nezavedú obštrukciu proti rozpočtu na budúci rok a proti návrhu, ktorým sa predlžuje na jeden rok terajší stav vyrovnania s Rakúskom, naproti tomu liberálna strana premení 16-ty odsek zákona o trestnom pokračovaní.

Toto je čestne jednané a keby opposície boly už skorej upustily od obštrukcie, mohol byť už dávno premenený 16-ty odsek, na ktorý vlada aj tak veľkú váhu nekladie. Ale lepšie pozde, ako nikdy, len aby toto smierenie bolo aj skutočne úprimné, aby opposície nehľadaly neskoršie zase nejakú zádrapku, aby mohly znovu obštruktovať.

Slovo k rodákom.

Neodtajiteľná, neodškriepiteľná to pravda, že my Slováci sme tí najtrpezlivejší, najsmierlivejší a najľahostajnejší ľudia. My všetko prepáčime, odpustíme a všetko uveríme. Nás urazí a za nosom vodiť môže kto chce a ako chce, jestli len vie v príhodnom čase, v potrebnom okamžení nám kolko-toľko zalichotí, nám sladký motúzok popod nos pretiahnuť. Ako čoby sme ani pamäti nemali, všetko zabudneme, alebo aspoň prehliadneme a odpustíme každému, z toho nasleduje potom, že sa dáme nadužiť.

A to je naša chyba, tá naša ľahkovernosť a to naše mäkké srdce. Srdce rozkazuje u nás rozumu, ký div tedy, že sa tak ľahko dáme prekabátiť, klamať, zavádzať. — Pravdou je ale aj to, že najhlavnejšou príčinou ľahkovernosti našej je naša chudoba, naša bieda. Topiaci aj slamky sa chytá, a my, keď nám ktokoľvek len nadštrkne, že on súcíti s nami, že nás ľutuje, že nám pomáhať zamýšľa, hneď sme lapení. Hneď mu veríme všetko, hneď ho nasledujeme vo všetkom bez rozvahy, slepo v dobrom i zlom a často k našej záhube.

Toto všetko bolo príčinou, že agitátori ľudovej strany medzi Slovákmi tak veľký pomerne počet prívržencov našli, to je príčinou, že i pri voľbách na autonómny kongres menovite Slováci sú tí, ktorí len takých volia, ktorých im kňazi odporúčajú. Robia to bez rozvahy a zo zavedenia. Najjasnejší príklad tohoto máme v hlavnom meste. Predmestia jozefské je to, v ktorom sú Slováci najhustejšie obydlení. Bývalý redaktor „Kresfana“ Jozef Janda kaplán denným a nočným búrením a použitím tých prostriedkov, na ktoré sme zo začiatku týchto riadkov poukázali, zapríčinil a previedol to, že v predmestí tomto na grófa Mikuláša Eszterházy 2360 hlasov padlo, kdežto podmešťanosta budapeštiansky Karol Gerlóczy jedine 145 hlasov obsiahol. Z pomedzi 2360 hlasov, ktoré na čierneho grófa padly, neviete či dvadsiati boli takí, ktorí ho poznali, ktorí by boli vedeli, kto je, čo je a ako zmýšľa ten ich kandidát, no hlasovali naň, lebo im to ich kňaz rozkázal, a im nadišputoval, že len ten súcíti s ich biedou, len ten jej chce a je vstave

jej odpomôcť. — A biedny ľud náš sadnúc cirkvi a rodu na lep: veril kňazovi a dôveroval vznesenosti grófskej. — Hej! krátkozraký to ľud, no skoro príde poznanie a zahanbenie i škoda. — Pravda, že sa kňazi, menovite ale kapláni neunavení korteši, že tí dňom i nocou z dom do domu, od osoby ku osobe chodili, kapacitovali, navádzali, strašili i hrozili veriacim: cirkevnou pomstou, večným zatracením, hrúzou a záhubou. A prefikanosť ich zvíľazila, a tu ešte hovoria oni, že «neboli by sme zamiešali politiku do autonómnych pohybov, keby nás na to liberáli neboli donútili.» Takto to píše kňazský «Alkotmány» v čísle 172. Túto neočatú lož, tento otvorený a zjavný klam, toto švindlerstvo dovoli si posvätená osoba, ktorá chce, aby jej veriaci verili, ktorej povinnosťou je ľudu pravdu hlásať, ľud na ceste mravopočestnosti viesť. Nuž nemiešali vraj politiku do volieb kongresualných? Ozaj nie? A prečo kortešovala, navádzala i svádzala ľud po okresoch ľudová strana ako taká, do popredia tisnúc túto svoju politickú známku? — prečo od najvyššieho arcipastiera až do posledného kaplána Jozefa Janda, každý kňaz len to hlásal ľudu. „*nevolte si liberála?*“ Ak je toto nie miešanie politiky do volieb kongresualných, tak ani gróf Zichy nie je ultramontanom, ani opát Molnár ľudovým vodcom; — tak nie je deň svetlým, a noc tmavou.

Ale súdíť ešte i takto makave si dovolia kňazi, a myslia si, že im to dakto uverí. — Neviniatka oni nemiešali politiku do cirkevných volieb, a len liberáli ich k tomu donútili! Dušičky kresťanské, a vy by ste im ani to neodpustili, keď sa z donútenosti (?) pustili s politikou do náboženstva, práve tak, ako zase z donútenosti zamiešali a miešajú už od rokov náboženstvo do politiky krajinskej? — Ku takémuto prekrúcaniu pravdy len povolanie svoje tupiaci, len povinnosti svoje zanedbávajúci kňaz sa dá upotrebiť, takéto kotrmelce a šudierstva len bezočiatí švindler prevádzať môže. Preto pevne veríme, že už čím skôr sa otvoria oči i tej zaslepenej omámenej časti ľudu nášho, ktorá sa sladkým, mámičným no farizejským rečiam sobeckých farárov a kaplánov omámiť a oklamať dala, keď ich takto s kroka na krok v cigánstve dopadnú, presvedčení sme, že sa s opovržením odvrátia od nich, a sami vypúda ich z príbytkov svojich, do ktorých im klam a podvod donášali.

Presvedčení sme, že v politike i náboženstve vymania sa zpod tyrannstva a nadvlády vládobažnej hierarchie, že poukážu kňazstvu ich opravdové postavenie v cirkvi, že naučia ich: že «*kňazi sú sluhovia sluhov, a nie pánovia pánov.*»

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Ministerský predseda barón Bánffy u kráľa. Barón Bánffy odcestoval minulú sobotu do Ischlu ku kráľovi, aby mu podal zprávu o politickej situácii u nás a hlavne o účinkovaní, vlastne a zaviaznutí účinkovania snemu. Ministerský predseda sa v pondelok na obed vrátil do Budapešti.

Cena zbožia. Toto vlastne nepatrí medzi politické chýry, pretože sa nás ale všetkých až veľmi týka, tak na tomto mieste podávame ct. čitateľom tú zprávu, že cena obilia v poslednom čase veľmi poskočila. O čom gazdovia už od rokov neslychali, toho sa teraz dočítajú. Cena pšenice poskočila už na 11 zlatých.

Ct. čitatelia nám odpustia, keď pri tejto príležitosti pár slov povieme o burse. Ľudová strana veľmi hromžila a bromžila na bursu, obviňujúc ju, že iba bursa bola príčinou toho, že obilie bolo posledne tak lacné. My sme svojho času boli dokázali, že toto tvrdenie je úplne bezzákladné. Zbožie bolo preto lacné, lebo sa ho viac urodilo, než koľko bolo treba. Darma špekulujú židia na burse, darma sa usilujú ceny tlačiť na dol, jaknáhle svet vidí, že sú úrody po celom svete slabé, ceny poskočia do výšky; o tom svedčí aj terajší pád.

Ba tentokrát bursa preukázala gazdom milú a vzácnu službu, lebo bursianeri už teraz, keď sa ešte konečný výsledok žatvy nevie, zavoňali, že sa málo zbožia urodilo, a začali hnať ceny do výšky. Keby nebolo bursy, ceny by len volakedy na jar byly poskočily a gazdovia by boli teraz lacno popredali zbožie; teraz ale zavčasu poskočila cena a oni dostanú dvaráz toľko za zbožie jako vlni.

Návrh o predĺžení snemových zasedaní bol v stredu prijatý. Tento výsledok nikto neočakával, lebo bolo ešte viac rečníkov predznačené, že budú hovoriť proti návrhu. V stredu sa všetci zriekli slova a tak návrh bol veľkou väčšinou prijatý. Od štvrtku trvajú už zasedania do 3-tej hodiny odpoľudnia.

Porada liberálnej strany V piatok večer bude držať liberálna strana poradu, na ktorej ministerský predseda prednesie, jaké poriadky zamýšľa uviesť na ten pád, jakby opposície aj ďalej viedly obštrukciu. V sobotu ten samý návrh ministerský predseda prednesie aj v sneme.

Tak sa zdá, že nebude zapotreby žiadnych prísnych poriadkov, lebo jak znaky neklamú, opposície nahliadly, že čo dosiaľ robily, zle robily a tak upustia od obštrukcie.

Snemové prázdniny. Jak opposície skutočne prídu k rozumu a upustia od obštrukcie, tak bude možno zasedania snemu asi v polovici augusta zavrieť. Snem má vybaviť návrh zákona o dani od cukru, o investíciach na železniciach a o trestnom pokračovaní. V riadnych okol-

nostiach tieto návrhy môžu byť za dva týždne vybavené a vyslanci môžu ísť na slobodu domov.

Vyjednávanie o pokoj medzi Tureckom a Gréckom. Stránky sa už dohodly ohľadom podmienok pokoja. Tesalía zostane aj na ďalej majetkom Grécka, pokiaľ ale nezaplátí vojanský šarc, obsadia niektoré body tej turecké vojská. Europejské mocnosti rady by to docielili, aby sa tomuto obsadeniu vyhlo, lebo môže ľahko zadať príčinu k novým srážkam. Práve preto narádzajú Grécku, aby tento šarc, asi 40 millionov zlatých hneď vyplatilo. Grécko ale nemá peňazí a pôžičku nemôže ľahko dostať. Z tej príčiny radia sa vyslanci teraz na tom, aby Grécko prípadne tak vyzdvihlo pôžičku, žeby za túto garantovali veľmoci.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne dňa 20. júla. Dneskajším dňom bolo pojednávanie návrhu zákona o dani od cukru na neistý čas pretrhnuté, asice preto, že snem zajtra začne pojednávať návrh ministerského predsedu baróna Bánffyho, aby doba snemových zasedaní bola o 1 hodinu predĺžená. Ministerský predseda barón Bánffy na čiastku dneskajšieho zasadnutia navrhol, aby snemové zasedania trvaly do 3-tej hodiny odpoľudnia, z tej príčiny, lebo o návrhu zákona o dani od cukru chcú ešte mnohí vyslanci hovoriť.

Snemovňa na prosbu Árpáda Szentiványiho usniesla sa na tom, že tento návrh bude iba zajtra pojednávať.

Zatým hovoriť o návrhu o dani od cukru Pavel *Meszlényi* a Béla *Barabás*. Ponevác nebolo viac rečníkov predznačené, všeobecné pojednávanie bolo ukončené; otázka je, kedy začne snem návrh tento podrobne pojednávať.

Zasadnutie snemovne dňa 21. júla. Ministerský predseda opakoval včera prednesený návrh, potahujúci sa na predĺženie snemových zasedaní a prosil prijatie jeho.

Franc *Kossuth* osvedčil sa v mene celej neodvislej strany, že návrh, aby byly zasedania snemu predĺžené, neprijíma, lebo týmto návrhom chce ministerský predseda iba unaviť opposície.

Ján *Molnár* zavrhol návrh v mene ľudovej strany, preto, že ministerský predseda chce týmto návrhom prekaziť slobodné vyjavovanie mienky.

Gróf Albert *Apponyi* vodca národnej strany tiež neprijíma návrh: Opposície základným pojednávaním zákona o dani od cukru chcely Rakúsku ukázať, že národ uhorský je dost silný a že bude v stave odporovať Rakúsku jak by pri pojednávaní vyrovnania postavilo nesplniteľné požiadavky. (Keby to len pravda bola, čo pán gróf Apponyi hovorí, lenže „reči sa hovoria a chlieb sa je. Opposície, jako to vieme, preto pojednávajú tak zdĺhavo návrh zákona o dani od cukru, aby vládě robily ťažkosti.)

Teraz sa ujal slova z vládnej strany gróf Štefan *Tisza*. Dokázal, že opposície žiadajú, aby sa väčšina to jest liberálna strana poddala a to robila, čo sa páči

menšine. Kto takéto niečo žiada, ten nechce pokoj, lež bezcieľné dišputy. Povinnosťou vlády je aby zásadu snemu, že totižto vždy musí väčšina zvíťaziť, obránila.

Hovoril ešte Franc Sima.

Zasadnutie snemovne dňa 22. júla. Jak vládni tak aj opoziční vyslanci namáhajú sa, aby sa docielilo dohodnutie medzi snemovými stránkami, žeby prestala obštrukcia a nastúpili riadne tiché pojednávania. Dosiaľ sa nepodarilo najšť spôsob, pod jakým by sa dal pokoj uzavrieť a tak sa ďalej pokračuje v pojednávani návrhu o predĺžení snemových zasadani

Dnes hovoril z ľudovej strany Anton Mócsy, z vládnej strany Gustáv Groisz. Groisz nedrží za dostatočné predĺženie snemových zasadani len o jednu hodinu, lebo takéto predĺženie nenie vstave zahatiť obštrukciu. Vytýkal opozičiam, že ich jednanie hatí činnosť snemu a vedie k zmätku. Návrh prijíma.

Béla Komjáthy dokazoval, že opozičie rady prijímajú predlohy vlády, keď tieto uznajú za dobré, prospesné, jako to urobily s cirkevno-politickými predlohami. Teraz pojednávane návrhy ale uznávajú za zlé a preto bojujú proti nim. Návrh neprijíma. Hovoril ešte Viktor Pichler, ktorý je tiež proti návrhu.

Zasadnutie dňa 23. júla. Z dnejskajšieho zasadnutia spomenutia zaslúži reč Augusta Pulszkyho. Dokázal potrebu toho, že v sneme vždy musí prebiť vôľa väčšiny. Slobodomyselná strana chce pokoj a shodu medzi stránkami, práve preto vyzýva opozičie, aby pokoji nestavaly prekážky do cesty. Jak opozičie budú aj naďalej hatiť účinkovanie snemu, vláda bude vedieť, čo je jej povinnosťou.

Zasadnutie snemovne dňa 24. júla. Dneská čelný člen liberálnej strany Edmund Gajári otvoril pojednvanie návrhu o predĺžení snemových zasadani. Hovoril o obštrukcii. Terajšie snemové štatúty sú také, že opozičia môže zaviesť bárskey obštrukciu a znemožní ďalšiu prácu snemu.

Rečník prizvukoval potrebu shody medzi stranami v sneme. Táto shoda dá sa ale len tak docieliť, keď sa stránky vzájomne uctia, keď sa nebudú upodozrievat. Keby opozičie vážne chcely pokoj a shodu, tak by upustily od boja, ktorý nemá žiadneho smyslu a žiadneho cieľu. Jestli opozičie aj naďalej budú pokračovat v obštrukcii, tak vláda musí zarúcať túto hrádzu, pre ktorú snem nemôže pokojne pracovat.

Zatým hovoril Ján Hock, brániac slobodu tlače.

Zasadnutie snemovne dňa 26. júla. Dnes hovorili sami opoziční rečníci. Edmund Bartha hovoril, že opozičia preto nemôže upustiť od boja, lebo vládna strana kladie podmienky také, jaké opozičia prijať nemôže. Návrh, aby byly snemové zasadania predĺžené neprijme, lebo vidí v ňom obstrihanie slobody rečenia.

Gróf Alexander Károlyi vytýkal liberálnej strane, že nenie dost liberálnou. Návrh neprijíma.

Štefan Rakovszky je tiež proti predĺženiu zasadani, taktiež neprijíma ho ani gróf Ján Zichy. Posledným rečníkom bol dnes Mikuláš Lakatos člen neodvislej strany,

Ludári sa poddávajú.

Svojho času boli sme svoju mienku povedali o tom, keď «Kreštan» začal hrubými literami tlačíť v každom čísle vyzvanie: «Krešfania, kupujte len u kreštanov.»

Nie raz, ani nie dva, poukázali sme na to, jaká veľká hlúposť väzi v tomto vyzvaní. Toto vyzvanie považovali sme za rozkaz, ktorí vytvára slobodnú vôľu. A predsa človek má slobodnú vôľu, aspoň tak to učia katolícki kňazia z kanclov, ale v živote to pravda inakšie vyzera. Tu sa netreba viac držať písma svätého, nie učenia cirkve. Tu, v každodennom živote dokáže kňaz, jak veľkú moc má v rukách; tak veľkú, že veriacich ešte len aj k tomu prinúti, odkiaľ si majú, vlastne odkiaľ si smú zaopatrovat každodenné potrebné potravné články.

My z našej strany sme neboli nikdy proti tomu, ba práve naopak, schvalovali sme to, keď duchovní otcovia svojich veriacich viedli nielen v duševných záležitostiach, lež keď im prispeli radou aj vo svetských záležitostiach. Kňazia sú k tomuto povolani už aj svojou vzdelanosťou, nielen krešfanská láska pobáda ich k tomuto.

Ale vedenie veriacich so strany duchovných vo svetských záležitostiach len vtedy môžeme schvalovat, keď toto robia skutočne z čisto krešfanskej lásky, len preto aby ľudu ozaj pomohli. Hlboko, nadmier hlboko si vieme vážiť takéhoto duchovného otca.

Duchovní aj predtým viedli ľud, lenže mu ponechali slobodú vôľu. Odkedy ale povstala ľudová strana, toto vedenie vzalo celkom iný smer. Ludári chcú viesť ľud nie preto, aby mu pomohli, lež aby si ho podmanili, aby ho spravili od seba závislým.

Predtým tiež radili duchovní svojim veriacim, aby tu lebo tam kupovali, ale to robili len preto, aby veriaci dostali lacnejšie a lepšie látky. Dnes ludári nie preto napominajú svojich veriacich, aby nekupovali u nekreštanov, že u kreštanov snád dostanú lepšie a lacnejšie látky, lež preto im rozkazujú, aby kupovali len u kreštanov, lebo aj týmto spôsobom sú vstave nenávisť proti jednotlivým náboženstvám rozsievat. Cieľom tohto vyzývania, aby krešfania kupovali len u kreštanov, nenie to, aby takto veriaci prišli k lacnejším a lepším látkam, lež len to, aby vzbudili nenávisť proti židom, ktorí sú práve tak naši bližni a spoluobčania, jako bárs ktorý iný náš spoluveriaci.

Ale aj iné zlé následky malo to vyzývanie. Krešfanskí kupci, vediač že krešfania majú od svojich kňazov zakázané inde kupovat, jako u nich, začali zlé látky dávat a aj tie draho; začali si nie veľmi vsímať tých, ktorí u nich kupovali.

vali, lebo vedeli, že kresťania smú len u nich kupovať.

Tak sa zdá, že zlé následky vyzývania, aby kresťania kupovali len u kresťanov, začínajú nahliadať už aj vodcovia ľudárov. Nedávno vypustili v Kresťane prihlas ku kresťanským kupcom, v ktorom ich vyzývajú, aby dávali len dobré látky a aby slušne zachádzali s objednávateľmi.

Teší nás, že vodcovia ľudovej strany začínajú pomaly nahliadať, že čo dosiaľ spravili, je veľmi chybné, že svojím jednaním len ľudu škodili. Kto chce ľudu dobre, ten ho nenúti, aby len tu alebo tam kupoval, lež dá mu tú radu, aby tam kupoval, kde dostane lacnejšie a pritom zodpovednejšie látky. Takto robí opravdový ľudomil.

Aj z týchto pár riadkov vidíte, milí rodáci, že ľudári vždy len prehávajú; nikdy nevedia v ničom mieru držať; vidíte, že tí, ktorí sa vám vydávajú za vodcov, nechcú vaše dobré, lež pomocou vás chcú nekresťanské dielo previesť na našich spolubratoch a spoluobčanoch židovského náboženstva.

Vystríhajte sa milí rodáci ľudárov, lebo títo nerozmyslene vedú vás ustavične do zľazy, jak v politickom tak aj v hmotnom ohľade. Chcú vás za korisť vydať pár kupcom, aby títo dľa vôle predávali vám naničhodné veci za drahé peniaze.

Slobodomyselnosť, liberalismus každému ponecháva slobodnú vôľu, aby tak robil ako za najlepšie uznáva, za najprospernejšie drží a keď aj radí, rada táto nenie rozkaz. Ľudová strana ale chce vás len otročiť, ešte aj v tom ohľade, že kde máte kupovať. Ostatne od magnátov sa inšie ani nedalo očakávať, oni zase chý byť vašimi páni, oni zase chcú z vás spraviť svojich poddaných.

Nemoc slovenského ľudu.

Zlé sú časy; ozýva sa všestranne. Zdieľajú nás so všetkých strán; úžera, klamstvo, nespravodlivosť, závisť a nenávisť sa hlboko zakorenily. Dane tak veľké, že už človek, čoby šesť rúk mal, nenie vstave toľko vyrobiť, aby sa vyplatil. Takto sa žalujú na Slovákoch. Nuž ale či je tomu skutočne tak? toto sa nikto neopováži tvrdiť s čistým svedomím.

Žijúc medzi slovenským ľuďom, poznajúc jeho obyčaje, jeho povahu, vlohy a rozum prirodzený, nemôžem tvrdiť, žeby záhuba, chudoba ľudu slovenského pochádzala z tých prameňov, na ktoré sa práve tento žaluje. Tie najchudobnejšie obce majú vždy toľko zárobku, že z nich nielen daň vyplatí, ale aj usporiť môžu, keby nepodľahli tej všeobecnej nemoci, o ktorej tu mienim písať. Nemoc to taká, ktorú lekári liečiť sa nepokúsili, proti ktorej v lekárňach nenie lieku; nemoc tá nielen

že pomaly podrýva koreňky života ľudského, čím človeka bláznom, cigáňom, zlodejom, lež stá a stá gazdov privádza na mizinu a ich rodinu na žobrácku palicu.

Kde táto nemoc už vo väčšom stupni panuje, tam to už poznáť aj na nevinných deťoch; na ich tvárach sedí samá ochablosť, krátky krk, vtlačený nos, široké ústa, nízke čelo, mutné oko, bledá a žltá tvár, no a v takomto tele zakrnelý duch. Reč v slovách chudobná, fufnanie, šklabenie a gáňanie. Deti tieto len v štvrtom, piatom roku začínajú hovoriť a v desiatom roku sotva sú väčšie od metra.

Táto špatná nemoc je: **korheľstvo**.

Znal som gazdu, ktorý vynikal učenosťou, zdravým a čerstvým vtipom, prirodzeným rozumom. Bol v obci za viac rokov rychtárom; majetok sa mu na vidomoči zväčšoval. Neklamal, ale spravodlivým spôsobom bohatnul; Pán Boh ho požehnával a ľudia mu závideli. Mal štyri dcéry a jedného syna, na tieto deti čakalo pekné dedičstvo. Čo sa ale stalo? Tento gazda podľahol nemoci: korheľstvu, a jeho tri páry pekných sivých volov, ovce, kravy, — sotva za dva roky — vandrovaly do krčmy. Pekný majetok: dva domy a tri osminy poľa za šesť rokov prišli na bubon. Do domu, kde predtým panovala svornosť a láska manželská, uhostily sa nepokoj, zvada a peklo. Matka s dieťkami, — keď otec prihádzal pozde v noci ožratý — hľadala útulok po susedoch a v krátkom čase od trápenia a žiaľu zavraždená zomrela, nechajúc päť ešte nezaopatrených sirôt. Deti sa rozišli do služby a otec keď už nemal začo piť, dal sa na krádež. Konečne zomrel i on špatnou smrťou a nemal ho kto dať ani pochovať. Syn až podnes slúži ako kočiš, dcéry sa povydávaly, ale jedna tiež zdedila otcovu nemoc, stala sa korheľom a všetko pred ňou dostáva nohy, kradne, aby mala začo piť.

V tej obci, kde sa toto stalo, len pred dvadsať rokmi boli ešte tak zámožní roľníci, že gazdom susedných obcí poskytovali požičky. Dnes väčšia polovica stratila úver, lebo ich majetky obťažené dlžobami, neposkytujú dostatočnej záruky k ďalším úverom. Teraz gazdovia, čo zarobia to prepijú, čo im z úrody zvyšuje, to ide do krčmy, a keď príde jar, treba siať, ale zrna niet. Tí, čo predtým, keď už nové požehnanie Božie s poľa zväzali, ešte mali viac meríc starého zrna, teraz cez lelo štyri, päť mesiacov kupujú živnosť. Ponevác ale „pálenka“ vystať nesmie, vyrobené hotové peniaze idú za pálenku a živnosť sa berie na úver, kým sa vrah vymláti jačmeň, ovos, žito, polovina atď. Teda to zbožie, ktoré by malo byť na dônovok, ešte pred hodami sa vymeria, preto potom chybuje na jar, preto zostáva na poli toľko prielohov, preto je s roka na rok menej živnosti, menej krmu, menej peňazí a viac biedy.

A vy, drahí priatelia sa žalujete na zlé časy, na veľké dane? To len sami na seba žalujete.

V tej dedine, o ktorej toto všetko spomínam, — nepomenujem ju, lebo podobné sa skoro v každej dedine na Slovákoch deje, — jedon stredný gazda platil všetkej: štátnej, stoličnej, obecnej, cirkevnej a školskej

dane 42 zl. ročite. Mal dva kone, zarobil na furmankách do roka 180 zl. čistých peňazí; okrem toho ale keď nebol čas na furmanky, išiel drevo ztínať, na pltnicu a týmto spôsobom zarobil 120 zl. Otec s matkou, nevestou a s jedným slobodným synom zaopatřili domácnosť. Ž úrody im zvýšilo každý rok 10—12 mier zbožia, teda asi 30 zl.; dochovávali doma prasce, z tých vzali ročite vyše 60 zl.; plátno robili doma, súkno tiež; iba obuv, klobúky, sukne kupovali. Výsledok ich ročitého gazdovstva bol ten, že po vyplatení všetkej dane, po zakúpení všetkých potrebných vecí ostal im čistý ročitý ošoh vyše 250 zl.

Majetnejší gazda bol vstave viac sosoňovať; chudobnejší menej. Ba aj domkár tiež odložil ročite zopár zlatých. Gazdinky mali plátna plné truhly, mäso mali doma; lebo keď stredný gazdik dva-tri centovú sviňu, tri-štyri jarky alebo ovcu zabil, mal mäsa nadostač. Z jačmeňa si dali robiť lohadzu, krúpy a bola strova. Ľudia telesne boli zdraví, čerství, veselého ducha a dožili vek vyše 70 ba aj 80 rokov. Umierali nie ako teraz najviac na vodnatielku, ale staroba bola príčinou smrti.

Povie mi dakto: „tie časy sa minuly!“ Nie priatelia, časy sa síce minuly, ale nepremenily. Aj dnes pracujete a to nie tak ťažko ako vtedy. Len pred pár rokami orávali ste drevenými pluhami, ktoré ste museli silou-mocou tlačiť do zeme, a predsa ste len sťa rezne krájali, plytko orali a nie rozsypali zem. Dnes oriete železnými pluhami, ktoré len slabo treba držať, a ktoré vám zem rozdrobia, na popol rozsypú. No, a úfam, že už každý z vás sa presvedčil, že v dobre rozdrobenej zemi aj úroda je lepšia. Slamou na sečku ste rezávali na ručných truhlách, koľko sa musel napliť jeden chlap, kým narezal len na týždeň? Dnes máte k tomu stroje (sečkovice) a cez deň narežete na pol roka sečky. No a stroje tieto sú veľmi lacné. Predtým ste čo svetlo potrebovali kahance a lojovky, ktoré dva, trikrát tolko koštovali ako dnes lacný petrolej; a čo by som všetko ešte mohol pospomínať čo vynálezy novších časov, ktoré obľahčujú vyhľadávanie chleba, a vy predsa povedáte, že tie dobré časy sa minuly, premenily a nastaly časy plané! Nie priatelia! časy sa ani najmenej nepremenily k vašemu zlému; ale vy ste sa, a to veľmi premenili.

Predtým ste užívali pálenku čo liek, len na výročné sviatky; dnes pijete viac než vodu, nie pijete, ale slovete. Korhelstvo je príčinou vašej biedy, a vy to pripisujete časom. Tá otrava pálenka, to korhelstvo vás naučilo leňošiť, zaháľať, bezrozumne šafáriť.

Čo predtým nejeden gazda do roka sosoňoval, toľko mu je dnes málo do krčmy; pije i na úver, robí dlh, a tak babka k babce, budú kapce, ale nie tebe lež krčmárovi. Hovoríš, že nestačí ten groš! Pravdu máš. Jakože ti bude stačiť, keď vypiješ za desať a nemáš len päť groší? Nuž a keď to veľmi často opakuješ!

Predtým nevysedávali gazdovia v krčmách ako dnes; ženy obchodily krčmu sťa peklo; dnes už aj ženy o závod pijú s chlapmi.

Nakoľko som ale o korhelstve, jako o všeobecnej

nemoci ľudu slovenského písať začal, a na príklad som predniesol obec mne dokonale známú, v ktorej kedysi zo zárobkov ľudu mnoho usporil; aby ma ctení čitatelia z jednostrannosti neobviňovali, pripomeniem tu príklady:

Oravci bývajú medzi horami, a tí v lete v zime sú v horách; stínajú, lúpia, spúšťajú, uvaľujú drevo v lete a zarobia — keď usilovne pracujú — denne 80 do 120 kr. V zime zväzajú drevo a zarobia denne 2—3 zl. Iní odvážajú dosky, robia plte a plavia ich až do Kráľovian.

Sú dediny v Orave, ktoré sú nie vstave vyrobiť slôgy; teda majú vždy zárobkov cez hlavu. Iní robia šindle; iní z mlieka, masla a oštiepkov vezmú veľký a pekný groš.

Na príklad jesto obec v Orave, kde stredný gazda každý deň 2 zl. dostane za oštiepky, ktoré gazdiná robí, lebo gazda je na zárobkoch a denne čistého osohu donesie 80 kr. domov; ba nedonesie, lebo ich prepíše. Krem toho gazdiná usbiera cez týždeň masla, vajec, handár a v nedeľu predá i utrži 3—4 zl. Do kostola sa vyberie celý dom, a vezmú sebou peniažky utržené za oštiepky; že vraj treba krpce, šatku a iné. Po obede otec, matka, syn, dcéra v krčme, pije každé o dušu; ani krpce nekúpia, ani šatky, ani ničoho, ale peniaze sa minú a doma sa robí čo chce, keď sú sami rodičia v krčme.

(Dokončenie nasleduje.)

DOPISY.

Dolný Liptov, 16. júla.

Slavná Redakcia!

Mnohí čitatelia keď prečítajú pár riadkov z niektorého dopisu, a jestli hneď úvod dopisu nenie zaujímavý, nezvykli ho do konca prečítať. Ja hneď prvými riadkami chcem sa prihovoriť k cteným čitateľom tohoto časopisu. Beriem aj sám na seba ohľad, neviem si to vysvetliť, že prečo tak málo dopisov dochodí do „Opravdového Krestana“? Snáď nateraz niet čo písať? Veď na tejto zemi toľko radosti, ale aj žalosti, že sa skoro ani vypovedať nemôže. Veď na tejto zemi a tomto svete toľko dobrého, ale aj zlého jest, že ruka ľudská môže to ťažko opísať. Pozrime si, so všetkých strán píšu v novinách, aké pohromy a škody narobili búrky, koľké životy pobily blesky bromu. Predovšetkým teda páni dopisovateľa, nezabúdajte na náš ctený časopis a dopisujte do neho. Nemusí to byť z jednej obce ale z celého vidieku a látky na písania máte dost.

Ja nedávno išiel som do Veľkej Štiavnice, aby tam navštívil starých známych. Ako prídem do prostred dediny, do očí mi padol jeden dom. Kto reku býva v tomto dome? spýtam sa môjho priateľa. To je škola. Žartuješ priateľu? Nech som dobrý, veru nie. Ale reku toto je škola? Veru áno. Priateľ! Ja by rád videl vašu školu z dnu, ako to tam vyzerá? Daj si pokoj, lebo by si smutnejší vyšiel von, ako keď si išiel dnu. Steny orýpané, zem nevydláždená a popreryvaná, tak že sa na našu školu hodí i táto pieseň:

Otrhaná je škola,
Slnko do nej svieti;
Zamažte že tie diery,
Príde pán Kekáti.

Toto sa má tak rozumeť, že vždy pred zkuškou vymažú školu, keď má prísť pán Kekát na zkušku detí. Lenže toho roku ani na zkušku nemazali. A koho že máte učiteľa? Jeden rok je faktor, druhý rok mlynár a na rok hádam nám bude dobrý aj pastier. Pred pár rokmi sme mali učiteľa, ktorý pred školou i s jeho manželkou držal praktické prednášky, zato musel potom zachovať.

Nuž pane Kekát! Nemáte vy spôsobu, aby vaša škola prišla do nejakého rozkvetu? Nehanbite sa za ňu? Pravda nie. Vy keď idete popri škole inde obrátite svoj zrak, lebo sa hanbite za ňu a zarmútite sa tak ako páv keď pozre na svoje nohy.

Keďby raz tak pán škôldozorca navštívil vašu školu, a tak spravodlive by vás z nej rozobnal; alebo keďby v takomto páde dali vám štátnu školu, tak by ste kričali, že vám štát berie všetko. Vy si posmešky robíte zo štátnych škôl, ale keby ste si položili ruku na srdce, povedali by ste, že pravdu má ten štát, lebo sme my darebáci, nič nerobíme za pozdvihnutie školy našej. Nech ctené čitateľstvo vie i to, že Veľká Štiavnica má povinných detí do školy ročne 70. Toľkáto mládež, v otrhanej chalupe, je sverená na jednoduchého mlynára, ktorý ani slovensky, ani maďarsky mluvične čítať, písať nevie. Či to nenie do neba volajúci hriech? Poviete pán Kekát, veď sme vypísali konkurs, prečo sa nehlási diplomovaný učiteľ? Preto pane Kekát, že v druhej obci majú krajšiu pastierň; ba, odpusť Bože moje hriechy, niekde majú krajšie a čistejšie chlievy. Vy ale jednu otrhanú izbu máte pre učiteľa. Urodzenému predstavenstvu Veľkej Štiavnice narádzam toto: nech obec poprosí Ružomberok aby vašu obec prijalo za ulicu, tak ako to urobili: Vlkolíncec, Bielypotok, Černová, Ludrová a iné. Mesto vám potom vystaví krásnu školu, ako to urobilo aj hormenovaným obciam.

Máme veľmi sucho, tak že mnohí gazdovia pre túže suchotu nemôžu švábočku okopať. Zeleného krmu Pán Boh hojne požehnal. Žitá budú dobré, ale jariny budú veru krátke, keďže dosiaľ málo na ne prší. Kapusty sú dosiaľ tiež dosť pekné. Len hrachy toho roku, aspoň v našom chotáre, sa nevydaria; poniektorí gazdovia už aj pokosili na krm. S Bohom!
Pozorovateľ.

Orava, dňa 21. júla 1897.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Smutné správy počúvame z dolných Uhár, že totižto tohoročná úroda bola veľmi planá a miestami kamenec, víchor, príval ešte aj tú planú úrodu zbil. Bohu, žiaľ! pre nás, ktorí každoročne aj pri dosť dobrom pozeňnaní na dónovok skoro všetku živnosť kupujeme, je to smutná zvesť. Veru už poznať, že na Dolniakoch nebola dobrá úroda, lebo u nás obilie a kukurica — staré to zrno sice — ale značne dražie.

Jako u nás žatva vypadne, to sa ešte nevie, lebo u nás je ešte všetko zelené; na Horniakoch, zvlášte kolo hranice poľskej od severu ku západu švábkky sa ešte len teraz okopávajú. Ostatná úroda pekne stojí, jak Pán Boh zachráni od búrky. Trnieme ale strachom, že i nás ruka Pánova navštívi. O Dlhej sme už počuli, teraz zas minulý týždeň zúrila búrka v Babine a v Chyžnom, kde nielen že všetku úrodu na vnivoč obrátila na poli,

ale aj domy porúcala. V Babine i hrom udrel a podpálil dva, v Chyžnom tiež udrel a podpálil tri domy.

Teda aj našu stolicu, bárs u nás ani tak veľká horúčosť nepanuje, jako na Dolniakoch, búrka už navštevuje; obávame sa najviac ale mesiaca augusta, lebo v ten mesiac u nás najväčšie búrky bývajú.

Žito nebude bárs chýrne podsýpať, lebo sú klasy skoro zpolovice prázdne; švábkky, ktoré sú v najkrajšom kvete, miestami už zárafa zahubila, ba miestami už aj znaky hniloby poznať. No a u nás jak niet švábkky a kapusty, je hotová bieda, od ktorej nech nás Pán Boh zachráni.
S úctou
Furman.

Úverkové spolky.

Z poverenia «Gazdovského spolku trenčianskej stolice» napísal
Rudolf Eördögh, veľkostatkár.

(Pokračovanie.)

Jestli striasť sa chceme našich všeobecných nesnádzí potrebné je, aby na každom priestore kde 3000—3000 duší žije, zariadený bol spolok. V kraji chudobnejšom a nevíčenejšom uspokojiť sa musíme so spolkom nižšieho, spôsobu v kraji pokročilejšom treba zaviesť spolok vyššej ústrojnosti. Lebo nesmie pozornosť našu pomínuť rozdiel medzi malou a veľkou obcou. Občania malej obce, už následkom stáleho potýkania jedon s druhým, znajú lepšie svoje pomery, sprevádzajú s pozornosťou kroky každého, a preto jeden druhého ľahko kontrolujú, a môžu sa aj jeden k druhému s väčšou dôverou chovať. Vo väčšej obci je toto všetko nemožné; keď teda v menšej obci pri dostatočnej inteligencii sme zariadení môžeme spolok s neohraničenou zodpovednosťou, už vo väčších obciach radno je len ohraničenú zodpovednosť zaviesť.

Neohraničenú zodpovednosť tak treba rozumeť, že valné shromaždenie ustáli tú najvyššiu summu, ktorú k dobru spolku na úver možno vyzdvihnúť. Údovia teda vlastne po výšku tejto najväčšej summy zodpovední sú vzájomne (solidárne).

Základné pravidlá, ktoré u každého spolku musia byť uskutočnené sú v krátkosti nasledujúce:

1. že pri spolku služba musí byť zdarma;
2. aby vopred ustálený bol ten percent, ktorý z osobu čo podiel všeobecne má byť vyplatný;
3. aby rezervný fond nemohol byť podelený a
4. aby, od toho času počnúc, v ktorom rezervný fond istú výšku dosiahne, úroky dlžníkov byly pomerne snižené.

Spolky krom zadováženia si lacných peňazí, majú ešte, a to o mnoho vážnejšie povolanie, aby sa nižšie vrstvy s terajším spoločenským poriadkom spriatelili, aby ich k tomu priučili, že ich osud a budúcnosť v ich vlastných rukách je složená, a hmotný i morálny pokrok závislý je učiněný od nich samých.

Nenie ľahostajné ustáliť a prísne zadržat to, že jaké vlastnosti musia mať členovia spolku, jaké majú práva, ale aj jakým povinnosťam zadosť urobiť musia.

Ohľadom spoločenských členov hľadať máme len na to: či sú oni vlasti uhorskej verní, statoční a pracu-

viti synovia? Spolok nesmie poznať rozdiel medzi stavom náboženstva a národnosťou jeho členov, lebo to protiví sa úlohe spolku, ktorá je, aby ona medzi synmi vlasti tejto každého stavu a hodnosti svornosť zaviedla. Ale práve preto vytvorí so svojho kruhu každého toho, ktorý ohľadom vlasteneckého citu je podozrivý, lebo títo ľudia prepriate ich smýšľanie prizvukujú všade, kam sa len dostavia a spor a nedôveru vzbudzujú medzi ostatnými členmi. Rozdiel robiť možno teda len medzi dobrými a zlými občanmi uhorskej vlasti. Dobrý je ten, ktorý čestnou a statočnou prácou vyhľadáva si svoj chlieb, rozmnožuje svoj majetok, tohoto spolok prijme do radu svojich údov. Vytvorí ale zlého, ktorý pracovať nechce a rád chová sa na masti iného. Vôbec neprijme do svojho lona — alebo jestli ich až prijalo, vytvorí všetkých tých, ktorí úctu a lásku svojich spolublížnych nezasluhujú. Vytvoríť mienime ďalej aj takých, ktorí neprávnou siahli po cudzom majetku, úžerníka, ďalej tých, ktorí či zadováženy alebo zdedený majetok svoj i čas svoj nemilobohu mrhajú, ktorí sú korheli a od krémárov na veru kupujú.

Veľkú váhu treba klásť na to, aby zasadnutia valných zhromaždení, spravujúcich poťažne dozorných odborov pilne boly navštevované, aby nepridávaly sa neodôvodnené obmeškávania. Používanie hlasovania na valnom zhromaždení není len právom ale aj povinnosťou. Týmto chceme to dosiahnuť, že ten, ktorý vstúpi do spolku zvlášte ale ten, ktorý prijme v ňom úrad, aby aj zaujímal sa o záležitosti spolku, aby vždy bol na strážni a pozorujúci, aby vedel čo sa robí a čo nie, a čo by sa malo stať. Keď odvykneme sa od prílišnej dôverčivosti, keď v spolku privykneme na podávanie účtov a vývodu, ani obec na iných nesverí svoje záležitosti.

Už z povedaného vyplýva, že údom spolku môže byť len ten, ktorý je v spoločenskom živote činný.

Ohľadom oboru účinkovania spolku, bez otázky stojí to, že jednotlivé obchodné účastiny len v malých, dvadsať najvyšš päťdesiat zlatových summách slobodno ustáliť. Isté je ďalej i to, že týždenné splátky nesmejú byť väčšie ako 10—20 krajciarov a mesačné od 50 kr. do 1 zlatého.

Potrebné bude ďalej ustáliť, že vplácanie akurátne stať sa musí, a ten ktorý na tri mesiace zostane v rešte so svojim poplatkom, považuje sa bez všetkého ďalšieho výroku za vytvoreného.

Nech není dovolené nikomu zaopatriť vyše jak štyri obchodné účastiny, lebo otázka táto hlboko zasahuje do spoločenskej úlohy spolkovvej. O tom je totiž reč, aby v lone spolku vyšlo sa rozdeľovaniu členov dľa stavu a majetku, v spolku nech je každý len spolubratom, so stajným právom a so stajnou povinnosťou a z toho vyplývajúce dľa možnosti aj stajného majetku.

Obchodné účastiny nech není dovolené ani s porozumením riaditeľstva na iného preniesť, lebo obchodná účastina není kursový, cenný papier, lež sú t patričné člena zagazdované peniaze.

Vedľa kupeckého zákona pri kreditnom spolku po-

trebné je riaditeľstvo a dozor vedúci výbor. Riaditeľstvo vybavuje záležitosti spolku a dozor vedúci výbor dohliada že či sa vec riadne robí.

Členovia riaditeľstva a dozorného výboru prejímajú ťažkú úlohu na seba, tarcha povinnosti tejto nezáleží len v tom, že povinní sú záležitosti spolku úplne zdarma a bezplatne vybavovať, poťažne kontrolovať, ale hlavne v tom, že úplne od nich závisí: či spolok napreduje alebo klesá, či rozkvetá alebo upadá.

Dobré zostavenie riaditeľstva a dozoru vedúceho výboru je jedna z tých najťažších úloh; ponevác od týchto požadujeme nielen čistú statočnosť a obetivosť ale aj potrebnú k tomu schopnosť, aby cieľu povedome s potrebnou rozvahou a obozretnosťou pokračovali. Do riaditeľstva treba je zvoliť ľudí v obci najvzdelanejších a najviac na svet súcich, ktorí aj podjedným vrele súcítia so svojimi spolublížnymi. Od riaditeľstva požadovať musíme aj to aby znalo všetkých údov, a menovite aby dlžníkov ustavične malo na zreteli. Čím z viac členov pozostávať bude riaditeľstvo, tým viac bude schopné svojej dozornej úlohe zodpovedať.

(Dokončenie nasleduje).

BESEDNICA.

Liek.

— Napísal: Lipovský. —

Janko Korický bol jeden z najporiadnejších a najusilovnejších úradníkov jednej hlavnomestskej banky. Jako taký čoskoro vyzýskal si priazeň svojich predstavených a priateľov a následkom toho bolo, že mal prístup i do takzvaných „vyšších domov.“

V úrade rýchle postupoval, mal, ako sa hovorí, pekný plat a jestli nie jeho strojná postava a vľúdne chovanie, tak zaiste toto bolo dostatočnou príčinou, že bol vítaným hosťom v takých domoch, kde boly dievčatá na vydaj súde. Janko zpočiatku vyhyboval častejším návštevám a vôbec prezradzoval väčšiu náchylnosť k slobodnému životu ako byť pútaný ružovou reťazou k manželke, ale keď sa na jednej fasiaंगovej zábave poznal s peknou dcérou jedného fabrikanta, zmenil svoje náhľady a v krátkom čase stál Ján Korický so slečnou Annon Bukovskou pred oltárom.

Mladí manžela boli šťastní. Korický riadne odchádzal a prichádzal z úradu žijúc výlučne svojej peknej manželke a úradu. Veselú spoločnosť nevyhľadávali a najšťastnejšími cítili sa len v svojom, jednoducho ale vkusne zariadenom príbytku. Keď niekedy Korický, mysliac že vyhovie tajenej túžbe svojej manželky navrhol, aby navštívili tú alebo onú zábavu, pekná ženuška nechtiac kazit dobrú náladu svojho manžela nenamietala síce nič proti jeho návrhu, ale predsa bolo pozorovať na nej, že po hlučných zábavách hlavného mesta nebaží. A tak mladých manželov len zriedkakedy bolo vidno na zábavách.

Korického neraz sa pýtali v úrade, prečo nebol na tej zábave, na tom večierku, alebo v divadle, ale on vždy vyhnuť určitej odpovedi, nechtiac, aby jeho priatelia riekli na jeho domáce šťastie že je pod pantofflou. A pod pantofflou Korický skutočne nebol, bol to domáci

krb, v ktorom sa on so svojou peknou žienkou najlepšie cítil.

„Ty si snáď žiarlivý,“ poznamenal jeden jeho priateľ v úrade, keď Korický vyhnul určitej odpovedi na otázku, prečo neprišiel na večerajší večierok.

Korický sa na toto poznamenanie svojho priateľa chutne zasmial, tak že zo zvuku jeho smiechu priateľa sa presvedčili, že je od neho žiarlivosť ďaleko.

A Korický potom bez toho, aby bol dal nejakú odpoveď sadol k písaciemu stolíku a s tým nastala tichosť v úradnej miestnosti. Každý sa vhlbil do svojej práce. Janko vzal do ruky účty, začne preratúvať, počítat, zmýlil sa; začne znova, zmýlil sa opäť. Vstane od stolíka, prejde sa po kancelárii, prisadne ku stolíku znova ale potrebného ku práci duševného pokoja nemá. Modzgom lietajú mu nesúvislé myšlienky. Zamyslí sa. Predstaví sa mu manželka a pri nej nejaký neznámy elegantne odený mladý človek. Sedia jeden pri druhom a vedú živý rozhovor. Jeho manželka sa usmieva. V tom jeden úradník buchnul knihou, Korický sa ztrhol, pretrel si čelo, jako by chcel z neho vyhnat ťažkú myšlienku a prichytil sa znova do práce. Sotva prehliadol niekoľko účtov, v jeho obrazotvornosti opäť sa mu zjavila jeho manželka s mladým človekom. Zmocnilo sa ho podozrenie.

„A jestli predsa,“ myslel, „nič nenie nemožné. Kto vie, či ona, pokým sa ja v úrade trápi, nedá si dvoriť od nejakého vetroplachca. Kto to môže byť? Ostatne ktokoľvek, takých ničomníkov je dost. Ale ako sa s ním poznala? Možno že práve preto nechce ísť do spoločnosti, aby sa tam s ním nepotkala. Dobré bude, keď sa o veci presvedčím.“

Z úradu prišiel Korický mimoriadne unavený. Jeho manželka, ako obyčajne, prijala ho slovami vernej lásky a nežnosti. Zadával sa do jej veľkých čiernych očí a vidiac zraďiacu sa v nich nevinnosť, jeho podozrenie zmizlo. Ale len na okamih. Keď manželka odišla do kuchyne, aby sa postarala o obed, Korického zmocnilo sa opäť podozrenie. „Pretvára sa,“ myslel, „ale presvedčím sa na každý pád či je skutočne nie voľačo vo veci.“

Manželia poobedovali tichšie než inokedy. Mlčanlivosť Korického bola jeho manželke nápadná a neustále sa ho vypytovala na príčinu, či snáď mu niečo nechýba, či je nie chorý, či je obed nie chutný, či ho nepotkala nehoda v úrade. Ale Korický na všetko odpovedal krátkym: nie, a snažil sa čím najlepšie ukryť svoje úmysly.

I jeho manželka sa zamyslela, nevediac si predstaviť príčinu zadumenosti svojho manžela a keď to jej manžel videl, hneď sa v jeho mysli vzbudilo podozrenie, že jeho pekná žena myslí na toho druhého, ktorého osoba čím ďalej tým viac vrývala sa do jeho ducha a s ňou sa zaoberala jeho myseľ.

Korický vo veľkom boji sám so sebou rozlúčil sa s manželkou a odíduc do úradu umienil si, že dnes popoludní svoju manželku neočakávanou návštevou prekvapí. Čo si umienil, to aj previedol. Okolo štvrtej hodiny popoludní prišiel neočakávanne domov a svoju manželku našiel sedieť na pohovke s ručnou prácou. Neočakávaný príchod manžela, peknú ženu prekvapil, myslela si, že sa mu niečo stalo, že náhle ochorel, ale človek, ktorého myseľ začala už v najmenšom pohybe manželky hľadať nevernosť, prekvapenie vysvetľoval si tak, že sa manželka preto naľakala jeho príchodu, pretože snáď očakávala príchod iného.

Od nešťastnej poznámky svojho priateľa, Korický nemal pokoja, nebolo dňa, nebolo hodiny, aby nebol

upodozrieval svoju nevinnú manželku, že si tajne dáva dvoriť od mladých ľudí, ale pritom všetkom manželke o tom neriekol nič, svoje podozrenie tajil v sebe. A to malo zlé následky pre Korického i jeho manželku. Korický, predtým jeden z najpilnejších úradníkov, zpočiatku chabnul v práci, potom neriadne chodieval do úradu a začal sa nápoju oddávať. O krátky čas neminulo dňa, aby nebol prišiel domov v podnapilom stave a vtedy vždy hľadal zádrapky, aby našiel novú príčinu k svade, ktorej jeho manželka všemožne vyhýbala. Pre úbohú stvoru takýto život bol opravdové peklo.

Rodičia manželky tiež neboli spokojní s takýmto životom svojho zata. Prehovárali ho, vyzvedali príčinu, no, on na všetko dotazovanie odpovedal:

— Onedlho vyzvie sa všetko!

A sa aj vyzvedelo.

Korický ustavične pozoroval svoju manželku. Nebolo doby, v ktorej by sa „neočakávané“ nebol domov navrátil, aby sa o vernosti manželky presvedčil. Konečne predsa. Keď sa raz pozde večer v podnapilom stave s veľkou ťažkosťou štvral do svojho bytu na druhom poschodí, marí sa mu pred očima, vidí svetlo z okien. Čo to znamená? Aha! Teraz ho prichytím! myslí sám v sebe a zo schodišťa zabočí rovno ku osvetlenému oknu.

— Otvor! — zavolá polozachrípnutým hlasom a zaklope na okno.

Žiadna odpoveď.

— Otvor! — zvolá silnejšie a zatrasie dvermi.

Z bytu bolo počuť ruch a šepot. Toto Korického ešte viac rozčulilo.

— Beda ti, ak neotvoriš! — zvolá rozdrážený.

Konečne počuje kroky v kuchyni a zvrátenie kľúča v zámku. Korický je hotový k útoku. Dvere sa otvoria a podnapitý manžel jako rozlútený lev vrhne sa na človeka, ktorý otvoril dvere. Medzi dvoma ľuďmi vyvinie sa tuhý zápas, Korický konečne premožený a stisnutý do kúta zúri a kričí: „Svodca! Zloděj! Kde si, nešťastníca!“ Medzi tým objaví sa ženská s lampou v ruke. Korický uzre tvár ženy a muža, ktorý ho silne za ramená drží: Sily ho opustia, zbfadne ešte viac a trasúcim hlasom zvolá:

— Odpustte mi, pane!

Korický v tom okamžení vytrezval ako videl ženskú jemu neznámu. V svojom blúznení miesto aby šiel o jedno poschodie vyššie do svojho bytu, zašiel bez rozvahy na poschodie prvé do bytu, ktorý ležal práve pod jeho bytom. Videl svoju veľkú mýlku a hanbil sa z celej svojej duše za omyl, ktorý teraz prosbami za odpustenie snažil sa napraviť.

Keď potom rýchle vyšiel na druhé poschodie do svojho bytu, našiel svoju manželku pri práci, chystala mu mešec na mena.

Korický dojatý sadol ku svojej manželke, vyzradil jej všetko čo sa s ním stalo a od tých čias opäť spája verná láska dve dobré duše.

Korickému teraz nikdy neprihodí na um nevernosť manželky ale tým častejšie jeho omyl, ktorý ho úplne vyhečil z upodozrievania.

CHÝRNIK.

Arciknázna Štefania vdova po korunnom princovi Rodolfovi mešká teraz v Petrohrade u cárskej famdie, kde na jej počtu sriadené byly slávnosti.

Radosť arcikniežacej rodiny. Manželka arcikniežata Fridricha, arcikniežna zabella porodila tieto dni vo Weilbargu chlápca. Radosť arcikniežacej rodiny je tým väčšia, pretože arcikniežna má už sedem dcér. Krstným otcom novorodzeniatku bude kráľ. Prešporčania z tejto príležitosti vyslali svojho mešťanostu Dröxlera a podmešťanostu Thallera do Badenu, aby tam vyslovili arcikniežatskej rodine radosť mesta Prešporku.

Srbského kraja zase ženia. Mladý srbský kráľ keď len nohu vyloží zo svojho konaku hneď píše noviny že ide na obľadu a hneď ho ženia s tou alebo inou knáznou. Tak sa píše aj teraz. Asi srbský kráľ Alexander so svojou matkou kráľovnou Natáliou budúceho týždňa odcestuje do Karlových Varov, kam aj černoohorská knázná Milena má prísť a novinkári z tejto príležitosti zatvárajú, že srbský kráľ bude sa uchádzať o ruku najmladšej dcéry černoohorského panovníka.

Millennárny pomník. V Tvrdošíne v Orave len teraz odhalia pomník na pamiatku millennia. Asi obyvatelstvo rozhodlo, že pamiatku millennia zveční pomníkom. Pekný pomník je už hotový a odhalia ho 8. augusta za okolajších slávností.

Muž dvoch žien a žena dvoch mužov. Jedon hodný párik zajala budapeštianska polícia pre dvojženstvo. Katarina Šáški pred pätnástimi rokmi vydala sa za strojníka Juraja Pet ocha, ale hneď v prvý deň po sobášii ušla od neho. Za istý čas ju aj hľadal muž, ale keď nemohol po nej ani stopy najst, nuž nestaral sa viac o neverniciu. Katarina Šáški medzi tým dostala sa do Lučenca a tam nadpriadla si novú známosť a o tri roky po jej úskoku — bez toho, že by sa rozsobášila s jej mužom — vydala sa za mlynárskeho tovaryša Štefana Valkó. Po niekoľko ročnom manželstve teraz už Valkó zunoval svoju ženu o ktorej vedel, že so svojim prvým mužom není rozsobášená, a idúc za jej príkladom, aj on sa oženil na novo. Vzal si jednu chyžnú Máriu Kolárovú, s ktorou sa sobsobášil v Budapešti na kat. fare IX. okresu. Valkó so svojou druhou ženou stále sa zdržoval v Budapešti, kam nedávno aj jeho prvá žena, Katerina Šáški prišla. Ktosi oznámil túto dvojnásobnú bigamiu polícii. Po krátkom vyšetrowaní chytili tak muža dvoch žien, pána Štefana Valkó, ako i ženu dvoch mužov pani Katarinu Šáški.

Túžil za slobodou. Z väzenia v Ružomberku uskočil jedon väzeň práve vtedy, keď búrka najväčšmi zúrila. Väzňa hľadajú.

Kolko cigár vyfajčilo sa lanského roku. Dľa štatistiky minulo sa lanského roku cigár zvaných regalitas 1.244.300 kusov, trabukko 3.869.000, britanník 6.511.000, výstavových operas 102.000, kuba-portoriko (škrajciarová) minulo sa 21.342.000, portoriko 16.833.600, viržinia 5.667.450, z obehu vytiiahnutých cigár vevey minulo sa len sto kusov. V millennárny rok teda vyfajčilo sa 120 millionov 454 tisíc 150 cigár. R. 1895. minulo sa 124.422 750, teda o štyri milliony viac. Cigaret minulo sa v r. 1896. 175 269.600 kusov, kdežto roku 1895. len 161 351.050 kusov. Teda cigarety začínajú sa lepšie mňiat ako cigary.

Vysoký vek. Snáď najstarším knázom na svete je knáz Georgadre, žijúci v ruskom meste Varisi, ktorý o krátky čas bude svätii *stoštyridsiaty rok* svojho narodenia. Tento staručký sluha Boží bol knázom už roku 1809, keď zúrila morová rana. Pred šiestimi rokmi zomrel mu manželka, s ktorou nemal žiadnych detí. Zvedkavý stavec ešte i teraz teší sa najlepšiemu zdraviu. Má ostrý zrak, sluch a keď ide sa prechádzku nepotrebuje palicu.

V balóne ku severnej točni. Učenci celého sveta už dávno zaoberajú sa myšlienkou, jakým spôsobom by sa dalo pristúpiť ku severnej točni, v kraje ľadu a snahu. Týmto cieľom byly vyslané už mnohé expedície, výpravy, ale dosavád ani jednej nepodarilo sa preniknúť cez ľadové a snahové vrchy k najsevernejšiemu stredobodu našej zeme. Lanského roku navrátil sa z takejto výpravy Norvég Fritjof Nansen; jemu podarilo sa asi o 50 míľ ďalej priblížiť sa ku severnej točni než predošli expediciam, no cieľ svojej cesty predsa nedosiahol. Posmelený týmto výsledkom vybral sa počiatkom minulého roku ku severnej točni Švéd André, s tým ale úmyslom, že s ostrova Spitzbergen, na ďalekom severe vyleti v balóne za prajného vetra, aby bol tak zanesený ponad ľadové vrchy ku severnej točni. Celý lanský rok zdržoval sa André na Spitzbergách, lebo prajný vetor stále neviaľ, teraz ale v mesiaci júli, vial pre Andréa prajný vetor a on sa pustil v sprievode dvoch spoločníkov na povetrou cestu v obrovskom balóne. Balón je všetkými potrebностями zaopatrený. André má pokrmy a nápoje na tri mesiace a aj na tak dlhý čas gaz potrebný ku udržovaniu obrovského balóna v povetří. Čo sa stalo s Andréom, dosavád nevedno nič istého, prišli zprávy, že našli holubov, ktorých údajne André vypustil a že na krku holubov byly cedulky na ktorých stálo, že André už preletel ponad severnú točnu. Je to podujatie zaiste smelé, rovnajúce sa samovražde, lebo vetroplavec nemá ani najmenej istoty obľadom svojho života, nevie, kam ho balón zanesie.

Železničné nešťastie. Na stanici Radotín pri Prahe tieto dni večer srazily sa dva osobné vlaky, z ktorých jeden viezol výletníkov. Srážka bola silná: tri vozne sa dodružgaly a z cestovateľov je päť ťažko a mnoho ľahko ranených. Mrtvého není. Na vlaku cestovali dvaja lekári, ktorí poskytli prvú pomoc raneným.

Opovážlivý zlodej. V Košiciach chytili jedného veľmi nebezpečného zlodēja. Prv než ho zavreli, prekutali mu vačky a tak našli uňho fajku — mestského kapitána. Fajku bol šikovný zlodej po čas vyslúchnutia pojal z kancelárie mestského kapitána.

Lesy v plameňoch. Pri Bybinsku, v jaroslavskej gubernii v Rusku vypukol požiar v lesoch. Lesy na priestore 120 verst stoja v plameňoch. Škoda už doteraz obnáša viac millionov rublov. Požiar nemôžu udusiť a v blízkosti sú cárske ľory, ktoré sú tiež nebezpečenstvom ohrozené. Hrozný požiar svieta po celom oku i a strachom naplňuje tamejšie obyvatelstvo.

Trest na opilcov. Francúzsky námorný minister prisne rozkázal trestanie opilých matrózov. Opilec vhoďený býva do žalára na 5—10 aj 15 dní, a po vyplnení tohoto trestu dostane ešte niekoľko dní okutia. Takýto radikálny spôsob by aj u nás niekde poslúžil k vytriezveniu opilcov.

Svetová štatistika domácich zvierat. Hospodársky ústav vo Washingtone postaral sa o štatistiku domácich zvierat na celom svete, a tá svedčí, že zvierat bolo:

	r. 1893	r. 1895
koní	66.995.100	67.254.553
mulic a oslov	6.683.152	8.865.573
dobytky hovädzieho	298.873.657	312.055.835
oviec	534.848.924	511.390.569
sviň	102.172.224	103.969.220
kôz	36.025.433	31.992.385

Jako vidno, úbytok roku 1895. voči roku 1893. objavil sa u oviec a kôz, kone a ošípané ostaly skoro na tom istom počte a rozmnožil sa len hovädzí dobytok a mulice a osly.

Dorábanie oceľových kanónov v Uhorsku. Kraj. spoločenstvo merníkov a staviteľov na ten chýr, že pre spoločné vojsko budú potrebovať nové delá, obrátil sa na vládu s prosbou, aby vyprostredkovala, že by jednu časť potrebných kanónov v Uhorsku zhotovili, aby i tunajšie strojárne si mohli niečo zarobiť. To je docela oprávnená požiadavka, lebo v Uhorsku práve tak dobre by vedeli zhotovovať delá, ako v Rakúsku a kde inde.

Najmenší kôň na svete. Jedon z najznámejších dochovateľov koní markýz Corono vystavuje od niekoľko dní v Milane malinkého koníka, ktorý pre svoju krásu vzbudzuje všeobecný obdiv. Je to druh setlamských pónov, ktoré sú najmenším druhom koňského plemena. Vystavený koník je len 60 cm. vysoký, pri tom je zvierat veľmi živé a silné.

Obete strachu. V Ríme vypukol v jednom dome oheň. Ačpráve väčšie nebezpečenie nehrozilo, lebo schody boli neporušené, majiteľ domu sa tak nalakal, že skočil s druhého poschodia na ulicu. Vidiac toto jeho manželka, skočila i ona na rukách s malým dieťaťom a potom nasledovali ju i dvaja synovia. Malé dieťa ostalo mŕtvé ležať, ostatní štyria ale obdržali ťažké rany.

Potecha pre mŕtvých. Jeden ruský vynálezca si chce, ako iní veľkí ľudia u živých, tento u mŕtvých — alebo lepšie rečeno u zdanlive mŕtvých — vydobíť zásluhy. Vynašiel taký prístroj, ktorý umožní zdanlive mŕtvým potyky so svetom, keď sa v hrobe prebudia. Mechanizmus tomuto účelu slúžiaci pozostáva z jednej gombičky, ktorá je na vnútornej strane pokryvky truhly nad prsami mŕtvého pripojená. Akonáhle sa tento prebudí a dvíhajúce sa prsá dotknú sa gombičky, hneď začne pracovať elektrický prístroj a v byte hrobára zavznie zvonček a zneje do tých čias, kým hrobár nedôjde zdanlive mŕtvému ku pomoci. Dokým hrob vykopú, umecňuje pohrobenému dýchanie jeden prístroj, ktorý privádza do hrobu povetrie. Okrem tohoto sa dá aj telefon a elektrická lampa v truhle uložiť. Príbuzní môžu pohrobenému aj jedlá a nápoje poskytnúť.

Za jeden deň vybudovaný kostol. V Ravenswoode, v predmestí Chikaga previedli tú báječnosť, že od večerného rana do polnoci celkom vystavil jeden kostol, kúrený tromi kachľami, osvetlený elektrickou a zariadený na 3000 sedísk. Pozemok, na ktorom teraz kostol stojí, bol ešte v piatok večer prázdny priestor, a keď si ravenwoodskí mešťania v sobotu rano pretreli oči a pozreli von oblokom, videli pred sebou nováčický nový, 120 stôp vysoký kostol, z ktorého komínov sa dým dýl dym a ktorého otvorené brány už čakaly veriacich na

Bohoslužbu. V piatok večer bola podpísaná smluva o budovaní a hneď na to došli vozy s drevom a viedli elektrické drôty z dielne na 20 mil vzdialenej. Desiat ľudia začali budovanie, lež počet robotníkov vždy rástol, až konečne 200 ľudí pracovalo. Po poludní o piatej boli už steny a pokrov natofko zhotovené, že ravenwoodské dámy mohli započat zdobenie vnútra kvietim, zeleným listom a zástavami. Práve o polnoci, dvadsiatimi hodinami po založení základného kameňa zamknul kostolník bránu úplne hotového kostola, aby sa mohol ešte na posviacku do druhého dňa krátkym spánkom občerstviť. Tvar kostola podobá sa korábu Noeho, — lež darmo! prevyšuje biblického hrđinu, ktorý potreboval k budovaniu svojho korábu nie jeden deň, lež stodesať rokov.

Zbojníci v Taliansku. Talianski zbojníci obzvlášť v dávnejších časoch robievali tak, že chytili a odvliekli člena daktorej bohatej rodiny a potom žiadali od neho veľké výkupné. Zdá sa, že tento zvyk talianski zbojníci zvaní aj banditmi chcú obnoviť, lebo teraz z Palerma sdeľujú, že syna jedného veľkostatkára Spallino-va ukradli z kaštieľa otcovho a zavliekli ho medzi hory. Leu za veľkú výkupnú summu sú náklonní vydat ho.

Mor v Uhorsku. Mor býval za dávnych časov častým hosťom našej vlasti. Pod panstvom Arpádovcov pustošil v Uhorsku mor šesťkrát. Prvýraz vypukol 15. rokami po korunovaní sv. Štefana roku 1015., potom v rokoch 1062—1065 v r. 1193, v 1224., v 1242. po tatárskom ťažení a r. 1270—1271. Vždy nasledoval po ňom hladomor.

K U O B R Á Z K U .

Odchod marnotratného syna.

Pán Ježiš chodiač po zemi a vyučujúc ľud pravej viere neraz hovoril v podobenstvách aby mu poslucháči lepšie porozumeli. Tak medzi inými rozpovedal i podobenstvo o jednom otcovi, ktorý mal dvoch synov. Jeden, mladší vyžiadal si svoj podiel a odišiel bez toho, aby bol dal vedieť otcovi kde je, ako sa mu vodí. Keď ať dedičstvo premrhal, navrátil sa k otcovi a prosil ho aby ho znova prijal za svojho syna. Otec dojatý prosbou syna, kázal obliecť svojho syna v rúcho sviatočné a pripraviť hody a keď mu preto dohovárali, riekol: „Veselme sa, lebo tento môj syn bol umrel a zase ožil, bol zabynul a je najdený.“ Tak aj Otec nebeský s radosťou prijíma všetkých, ktorí sa navrátili k Nemu, tým tiež pripravuje radosť v nebeských stánkoch.

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 29. júla.

O b i l i e	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze		Cenné papiere	Peniaze	
		od	do		Tovar	Tovar			
Paenica banátska	77-81	11.10	11.25	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	407.00	410.00
pešťianska	77-81	11.15	11.35	Uhorská zlatá renta 4% ..	122.30	122.80	Pešť. uh. kupec. b.	13.02	13.00
stolnobelehradská	77-81	11.00	11.25	Uhorská korunová renta 4% ..	100.10	100.50	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa ..	81.00	81.00
Raž (Mto)	70-72	8.10	8.40	Uhorské regalové úpisý 4 1/2% ..	100.75	101.75	Salgó-tarjánska baňa na uhlie	602.00	600.00
Jačmeň na krm.	68-62	5.60	6.00	Uhorské premiové úpisý ..	153.00	154.00	Záložné listy.		
na pátku	62-64	—	—	Uhorská tisko-segedínska po- žička 4% ..	141.50	142.50	Uhorského pozem. úverového ústavu 5% ..	—	—
na várku	64-60	—	—	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	123.00	124.00	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2% ..	100.50	100.00
Ovos	39-41	5.75	6.15	vyvážkové úpisý 4% ..	101.50	102.50	Uh. úver. ústavu s premiou 4%	99.25	99.00
Kukurica	73	4.60	4.65	Spoločná požička v bež. penia- zoch 4 1/2% ..	102.00	102.50	P e n i a z e .		
Repica	—	0.90	0.90	Ž r e b y .			Cisársky dukát ..	5.65	5.60
Dateľinové semá, luc.	—	12.00	12.80	Spolku „Jó sziv“ ..	3.60	4.00	Dvadsať-frankovník ..	9.50	9.50
červené	—	—	—	Uhorského „Červeného križa“ ..	8.00	8.50	Nemecká ríšska marka ..	58.70	58.00
Svínska masť pešťianska	—	54.00	55.00	Rakúskeho ..	20.25	20.75	Striebro ..	—	—
vidiecka	—	—	—	Bazilika ..	6.25	6.75			

Knižtlačiareň Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.